

ការថែទាំបុព្វបទ

ភាគទី ១

យមកថ្ក

មាត្រ ១២ ការថែ

មាត្រ ៣ ភាសា

គឺ

១. ភាសាធារណ៍

២. ខេមរភាសា

៣. ភាសាអង់គ្លេស

រៀបរៀងដោយ

ព្រះមហា ទូច សុភាព បរិវេណយោ

ប្រចាំសប្តាហ៍

ថ្ងៃទី២៥ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០០៤

វត្ថុបំណងរបស់អ្នកសរសេរ

ក្នុងការសរសេរអត្ថបទនេះខ្ញុំបានពិចារណាលើញាតិវាជាគំនិតមួយរបស់ខ្ញុំដែលមានបំណងល្អចំពោះអ្នកសិក្សានិងអ្នកអានទូទៅ ប៉ុន្តែបំណងល្អនេះវាក៏អាចជាកំហុសមួយដែរព្រោះហេតុអ្វី? ពីព្រោះខ្ញុំខ្លាចអ្នកអានអ្នកសិក្សា ភ្លេចនឹកដល់ព្រះពុទ្ធដីការរបស់ព្រះអង្គមួយកន្លែងក្នុងកាលាមកសូត្រ ឬ ហៅថា កង្វានិយដ្ឋាន ១០ (How to deal with doubtful matters; advice on how to investigate a doctrine, as contained in the Kalamasutta) គឺ:

១. មា អនុស្សាវរេន : កុំជឿដោយការបានស្តាប់បានឮតាមក(ពតិមាន) (Be not led by report)
២. មា បរម្បរាយ : កុំជឿដោយការធ្វើតាមបុរេបដិបត្តិតាមគ្នាមក(ប្រពៃណី) (Be not led by tradition)
៣. មា ឥតិកិរាយ : កុំជឿដោយ(បានឮ) គេនិយាយតៗគ្នាមក(Be not led by hearsay)
៤. មា បិដកសម្ភាទនេន : កុំជឿដោយការពឹងផ្អែកលើតម្រា ឬតម្កីរ (Be not led by the authority of texts)
៥. មា តក្កហេតុ : កុំជឿដោយហេតុផលរបស់តក្ក (Be not led by mere logic)
៦. មា នយហេតុ : កុំជឿដោយការអនុមានន័យ (Be not led by inference)
៧. មា អាការបរិវតក្កេន : កុំជឿដោយត្រឹមតែការត្រិះរិះត្រូវតាមហេតុផល (Be not led by considering appearances)
៨. មា ទិដ្ឋិនិជ្ឈានក្ខន្តិយា : កុំជឿដោយត្រឹមតែ(ហេតុផលនោះ) សមស្របជា ជាមួយទ្រឹស្តីដែលបានពិនិត្យទុកហើយ (Be not led by the agreement with a considered and approved theory)
៩. មា ភព្វរូបតាយ : កុំជឿព្រោះយល់ថា លក្ខណៈនេះអាចប្រព្រឹត្តទៅបាន (Be not led by seeing possibilities)
១០. មា សមណោ នោ គរុតិ : កុំជឿដោយគិតថា "សមណអង្គនេះ(ឬថា បុគ្គលនេះ) ជាគ្រូរបស់យើង" (Be not led by the idea 'This is our teacher') ។

ព្រះសូត្រនេះ មានឈ្មោះច្រើនយ៉ាងតែក្នុងទីនេះមិនត្រូវការដើម្បី អត្ថាធិប្បាយទេដោយមានវត្ថុបំណងលើកយក ជាអាទិគតិសំរាប់ដាស់សតិស្មារតីក្នុងការអាននិងការសិក្សាតែប៉ុណ្ណោះ ។ នៅពេលណាលោកអ្នកអានយល់អំពីអត្ថន័យ និង ពុទ្ធបំណងនៅក្នុងការត្រាស់សំដែងព្រះសូត្រនេះហើយ ពេលនោះលោកអ្នក នឹងយល់នូវអត្ថន័យ ដែលមាននូវក្នុង គាថាធម្មបទ ព្រមយល់អំពីបំណងរបស់ខ្ញុំហើយ ។ ខ្ញុំមិនសរសេរឱ្យច្រើនជាងនេះទេ ពីព្រោះអាចនាំឱ្យលោកអានមានកាតុញ្ញទ្រាន់ រហូតមិនក៏សឹងមានផងដែរ ។

ដូច្នេះសូមផ្តល់ព្រះពុទ្ធដីការខាងលើនេះទុកសំរាប់ពិចារណាចុះ ។

សូមបញ្ជាក់

ក្នុងការប្រែអត្ថបទនេះខ្ញុំមិនបានយកតាមដើងភាសាបាលីទាំងស្រុងទេនិង តាមបិដកខ្មែរឈ្មោះថា ខុទ្ទកនិកាយខុទ្ទបាហ៍ទិ បឋមភាគ លេខ ៥២ ខុទ្ទកធម្មបទនោះដោយពេញលេញទេ ព្រោះចង់ឱ្យងាយ ដល់អ្នកសិក្សា ។

ក្នុងសរសេរអត្ថបទនេះ ខ្ញុំបានពិនិត្យនិងយកឯកសារដទៃទៀតមកធ្វើ ការវិភាគ ដូចមានឈ្មោះ ខាងក្រោមនេះ ។

- ១. ព្រះត្រៃបិដកខ្មែរលេខ ៥២ របស់វិទ្យាស្ថានពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ភ្នំពេញ
- ២. Narasa, the Dhammapada: A translation, B.M.S. Publication Colombo:1974.
- ៣. Sathianpong Wannapok: The Buddha's Words in the Dhammapada, Kled Thai Co., Bangkok: 2527
- ៤. ព្រះធម្មបទធុតុរភាគរបស់ Royal academy of Thailand: 2531

សូមបញ្ជាក់ថា ក្នុងការប្រែជាភាសាអង់គ្លេសគឺខ្ញុំមិនយកតាម ព្រះត្រៃបិដកច្បាប់ភាសាអង់គ្លេស ទាំងស្រុងទេ ដោយត្រឹមតែជាគតិក្នុងការប្រែប៉ុណ្ណោះ ដូចជាក្នុងគាថាទី ១ ថា ក្នុងច្បាប់ភាសាអង់គ្លេសថា

All(mental) states have mind as their forerunner, mind is their chief, and they are mind-made. If one speaks or acts, with a defiled mind, then suffering follows one even as the wheel follows the hoof of the draught-ox.

តែក្នុងអត្ថបទនេះខ្ញុំដាក់ថា

Mind foreruns all things, mind is chief, mind-made are they; if one speaks or acts with an evil mind because of that, suffering follows him even as the wheel follows the hoof of the ox that draws the cart.

ដូច្នេះសូមអ្នកអានទាំងឡាយមេត្តាជួយកែសំរួលផងក្រែងមានកំហុស ដោយអចេតនា ។
ខ្ញុំសង្ឃឹមថាលោកអ្នកអានទាំងពិតជាជួយកែសំរួលដោយកង្វះខាតត្រង់ ចំនុចណាមិនខានឡើយ ។

ព្រះតម្រាស់របស់ព្រះពុទ្ធអង្គ

សព្វបាបស្ស អករណំ

កុសលស្សបសម្មទា

សចិត្តបរិយោទបនំ

ឯតំ ពុទ្ធាន សាសានំ ។

ការមិនធ្វើអំពើអាក្រក់ទាំងពួង ការបំពេញកុសល(អំពើវល្ល) ការធ្វើចិត្តរបស់ខ្លួនឱ្យស្អាត នេះ
ជាពាក្យបង្រៀនរបស់ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ។

Not to do any evil, to cultivate the wholesome, to purify one's own mind this is the teaching
of Buddhas.

សូមសេចក្តីចូលមានដល់សត្វទាំងឡាយ !

ព្រះភិក្ខុ ទូច សុភាព បិណ្ឌិយោ

ការថាធម្មបទ

យមកវគ្គ

ភាសាធានី

១. មនោ បុព្វង្គមា ធម្មា មនោសេដ្ឋា មនោមយា
 មនសា ចេ បទុដ្ឋេន ភាសតិ វា ករោតិ
 តតោ នំ ទុក្ខមន្វេតិ ចក្កំវ វហតោ បទំ ឫ
 ខេមរភាសា (ភាសាខ្មែរ)

ធម៌ទាំងឡាយ មានចិត្តជាប្រធាន មានចិត្តប្រសើរ (ជាធំ) មានចិត្តជាអ្នកសំរេច (សំរេចអំពីចិត្ត)
 បើបុគ្គលមានចិត្តអាក្រក់ហើយ (ចិត្តទុច្ចរិត) ពោលក្តី ធ្វើក្តី សេចក្តីទុក្ខតែងជាប់តាមបុគ្គលនោះ
 (ព្រោះចិត្តអាក្រក់) នោះ (ជាហេតុ) ប្រៀបដូចជាកង់រទេះដែលជាប់តាមដានជើងគោ
 (ដែលគេទីមហើយជាមួយរទេះនោះ) ។

ភាសាអង់គ្លេស

Mind foreruns all things, mind is chief, mind-made are they; if one speaks or acts with an evil mind because of that, suffering follows him even as the wheel follows the hoof of the ox that draws the cart.

ភាសាធារណ៍

**២. មនោ បុព្វង្គមា ធម្មា
មនសា ចេ បសន្តោន
តតោ នំ សុខមន្តេតិ**

**មនោសេដ្ឋា មនោមយា
ភាសតិ វា ករោតិ
នាយាវ អនុបាយិនី ។**

ខេមរភាសា (ភាសាខ្មែរ)

ធម៌ទាំងឡាយ មានចិត្តជាប្រធាន មានចិត្តប្រសើរ (ជាធំ) មានចិត្តជាអ្នកសំរេច (សំរេចអំពីចិត្ត) បើបុគ្គលមានចិត្តថ្លាស្អាតហើយ (ចិត្តសុច្ឆរិត ឬបរិសុទ្ធ) ពោលក្តី ធ្វើក្តី សេចក្តីសុខតែងជាប់តាមបុគ្គលនោះ (ព្រោះចិត្តបរិសុទ្ធ) នោះ (ជាហេតុ) ប្រៀបដូចជាស្រមោលដែលជាប់តាមខ្លួន (ស្រមោលអន្ទោលតាមប្រាណ) ។

ភាសាអង់គ្លេស

Mind foreruns all things, mind is chief, mind-made are they; if one speaks or acts with pure mind because of that, happiness follows him even as his own shadow that never leaves him .

ភាសាធារណ៍

**៣. អក្កោច្ឆិ មំ អវធិ មំ អនិទិ មំ អហាសិ ចេ
យេ ច តំ ឧបនយ្ហន្តិ វេរំ តេសំ ន សម្មតិ ។**

ខេមរភាសា (ភាសាខ្មែរ)

មនុស្សដែលចងចិត្តទុកថា "គេជេរអញ គេចោមវាយអញ គេឈ្នះ (យកប្រៀប) អញ គេលួចនូវ (ទ្រព្យ) របស់អញ" (មនុស្សនោះ) រមែងរំងាប់ព្យៀរមិនបានឡើយ ។

ភាសាអង់គ្លេស

'He abused me, he beat me, he defeated me, he robbed me' in those who harbour such thoughts hatred never ceases.

ភាសាធានី

**៤. អក្កោច្ឆិ មំ អវចិ មំ អវិនិ មំ អហាសិ មេ
យេ ច តំ ឧបនយ្ហន្តិ វេរំ តេស្វបសម្មតិ ម
ខេមភាសា (ភាសាខ្មែរ)**

មនុស្សដែលមិនចង់ចិត្តទុកថា "គេជេរអញ គេចោមវាយអញ គេឈ្នះ(យកប្រៀប) អញ គេលួច
នូវ(ទ្រព្យ)របស់អញ" (មនុស្សនោះ) រមែងរំងាប់ព្យែរបាន ។

ភាសាអង់គ្លេស

'He abused me, he beat me, he defeated, he robbed me' in those who do not harbour
such thoughts hatred will cease.

ភាសាធានី

**៥. ន ហិ វេអេន វេរាសិ សម្មន្តិយ កុណាចនំ
អវេអេន ច សម្មន្តិ ឯស ធម្មោ សនន្តនោ ម
ខេមភាសា (ភាសាខ្មែរ)**

មិនថាពេលណាទេ ក្នុងលោកនេះ ព្យែរទាំងឡាយមិន(អាច) រំងាប់ដោយការចងព្យែរទេ ប៉ុន្តែ
ព្យែរទាំងឡាយរមែងរំងាប់ដោយការមិនចងព្យែរ(មេត្តា) នេះជាច្បាប់(ធម៌) មានតាំងពីបុរាណ .

ភាសាអង់គ្លេស

At any time in this world hatred never ceases by hatred, but through non-hatred
(by love alone) it ceases. This is an ancient law.

ភាសាធានី

**៦. មរេ ច ន វិជានន្តិ មយមេត្ត យមាមសេ
យេ ច តត្ថ វិជានន្តិ តតោ សម្មន្តិ មេធគា ម**

ខេមរភាសា (ភាសាខ្មែរ)

មនុស្សទូទៅរមែងមិនដឹងថា យើងរមែងដល់នូវការលំបាកព្រោះការឈ្លោះប្រកែក(វិវាទ)
ចំណែកអ្នកដឹងក្នុងរឿងនេះរមែងមិនឈ្លោះប្រកែកគ្នាឡើយ ។

ភាសាអង់គ្លេស

The common people know not that in this quarrel we perish; those of them who realize it have their quarrels calmed thereby.

ភាសាធានី

៧. សុភាសនុបស្សី វិហារន្តំ	ឥន្ទ្រិយេសុ អសំចុតំ
ភោជនម្ហិ អមត្តញ្ញំ	កុសីតំ ហីនវិយំ
តំ វេ បសហតី មារោ	វាតោ រុក្ខំវ ឌុព្វលំ ឃ

ខេមរភាសា (ភាសាខ្មែរ)

មារ(កិលេស) រមែងសង្កត់សង្កិននូវបុគ្គលមានចិត្តជាប់ជំពាក់ក្នុងភាពស្រស់ស្អាត និង បុគ្គលអ្នកមិន
សង្រួមឥន្ទ្រិយ៍ បុគ្គលមិនស្គាល់ប្រមាណក្នុងការបរិភោគ(ប្រើប្រាស់) បុគ្គលអ្នកមិនមានការព្យាយាម
ប្រៀបដូចវាយោ(ខ្យល់) បក់ដើមឈើដែលមិនរឹងមាំត្រូវបាក់រលំ យ៉ាងដូច្នោះដែរ ។

ភាសាអង់គ្លេស

Whoever lives attached to sense pleasures, with senses uncontrolled, immoderate in food, indolent and inactive, him verily **Mara** (passions) overthrown, as wind a weak tree.

ភាសាធានី

៨. អសុភាសនុបស្សី វិហារន្តំ	ឥន្ទ្រិយេសុ សុសំចុតំ
ភោជនម្ហិ អមត្តញ្ញំ	សន្តំ អារទ្ឋវិយំ
តំ វេ នប្បសហតី មារោ	វាតោ សេលំវ បព្វតំ ឃ

ខេមរកាសា (កាសាខ្មែរ)

មារ(កិលេស) រមែងមិនសង្កត់សង្កិននូវបុគ្គលមិនមានចិត្តជាប់ជំពាក់ក្នុងភាពស្រស់ស្អាត និងបុគ្គលអ្នកមានការសង្រួមល្អក្នុងឥន្ទ្រិយ៍ បុគ្គលស្គាល់ប្រមាណក្នុងការបរិភោគ(ប្រើប្រាស់) បុគ្គលអ្នកសទ្ធា មានការព្យាយាម ប្រៀបដូចវាយោ(ខ្យល់) មិនអាចបក់ផ្នត់ដែលរឹងមាំឱ្យបាក់ រលំ យ៉ាងដូច្នោះដែរ ។

កាសាអង់គ្លេស

Whoever lives unattached to sense pleasures, with senses controlled, morderate in food, full of faith and sustained energy, him verily **Mara** (passions) does not overthrow, as wind a rocky mountain.

កាសាធារិយ

៩. អនិក្កសាវោ កាសាវិ យោ វត្ថំ បរិទហេស្សតិ អបេតោ ទមសច្ចេន ន សោ កាសាវមរហតិ ឬ

ខេមរកាសា (កាសាខ្មែរ)

អ្នកមានកិលេសក្រាស់ គ្មានការអប់រំទូន្មាននូវចិត្ត គ្មានសច្ចធម៌ សូម្បីតែស្លៀក- ដណ្តប់នូវសំពត់កាសាវិ(ស្បង់ចីវរ) បុគ្គលនោះក៏មិនគួរដល់នូវទ្រទ្រង់សំពត់នោះដែរ (មិនឈ្មោះថាបព្វជិតដែរ) ។

កាសាអង់គ្លេស

Whoever, unstainless, without self-control and truthfulness, should don the yellow robe, he is not worthy of it.

កាសាធារិយ

១០. យោ ច វន្តកសាវស្សុ សីលេសុ សុសមាហិតោ ឧបេតោ ទមសច្ចេន ស វេ កាសាវមរហតិ ឬ

ខេមរកាសា (កាសាខ្មែរ)

បុគ្គលអ្នកអស់កិលេស តាំងនូវក្នុងសីល ដោយការទូន្មាននូវចិត្តនិងជាអ្នកមាសច្ចធម៌ បុគ្គលនោះ ជាអ្នកគួរដល់នូវការទ្រទ្រង់សំពត់កាសាវិ(ស្បង់ចីវរ) ដោយពិត ។

ភាសាអង់គ្លេស

But he who is free from defilements, firmly established in morals, and endowed with self-control and truthfulness, is indeed worthy of the yellow robe.

ភាសាធានី

**១១. អសារេ សារមតិនោ
តេ សារំ នាធិកច្ចុន**

**សារេ ច អសារទស្សិនោ
មិច្ឆាសន្តប្បុគោចរា ឃ**

ខេមរភាសា(ភាសាខ្មែរ)

អ្នកយល់ឃើញក្នុងវត្ថុដែលគ្មានខ្លឹមសារនិងយល់ឃើញក្នុងវត្ថុមានខ្លឹមសារថា ជាវត្ថុគ្មានខ្លឹមសារ បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា មានការគិតខុស(ត្រិះរិះខុស) ជាប្រក្រតី រមែងមិនអាចជួបប្រទះ នូវវត្ថុដែលមានខ្លឹមសារបានឡើយ ។

ភាសាអង់គ្លេស

Those, who see the unessential as the essential and see the essential as the unessential, having such wrong thoughts, never achieves the essential.

ភាសាធានី

**១២. សារព្ភុ សារតោ ញត្វា
តេ សារំ អធិកច្ចុន្តិ**

**អសារព្ភុ អសារតោ
សម្មាសន្តប្បុគោចរា ឃ**

ខេមរភាសា(ភាសាខ្មែរ)

បុគ្គលដឹងច្បាស់នូវវត្ថុមានខ្លឹមសារថាមានខ្លឹមសារ និងឃើញច្បាស់នូវវត្ថុដែលគ្មានខ្លឹមសារ ថាគ្មានខ្លឹមសារ បុគ្គលនោះឈ្មោះថា ជាអ្នកត្រិះរិះត្រូវជាប្រក្រតី រមែងជួបប្រទះនូវវត្ថុដែលមាន ខ្លឹមសារបាន ។

ភាសាអង់គ្លេស

Those, who know the essential as the essential and the unessential as the unessential, having such right thoughts, always achieve the essential.

ភាសាធានី

១៣. យថា អគារំ ទុច្ចនំ តុដ្ឋិ សមតិវិជ្ជតិ
ឯវំ អគារិភំ ចិត្តំ រាគោ សមតិវិជ្ជតិ ឃ

ខេមរភាសា(ភាសាខ្មែរ)

ភ្លៀងរំមែងរូបវិត(លេចស្រោច) នូវផ្ទះដែលប្រក់មិនល្អយ៉ាងណា រាគៈរំមែងរូបវិតនូវចិត្ត
ដែលមិនបានអប់រំដោយល្អហើយយ៉ាងនោះឯង ។

ភាសាអង់គ្លេស

Even as rain gets in an ill-thatched house, so does lust penetrate an undeveloped mind.

ភាសាធានី

១៤. យថា អគារំ សុច្ចនំ តុដ្ឋិ ន សមតិវិជ្ជតិ
ឯវំ សុគារិភំ ចិត្តំ រាគោ ន សមតិវិជ្ជតិ ឃ

ខេមរភាសា(ភាសាខ្មែរ)

ភ្លៀងរំមែងមិនអាចរូបវិត(លេចស្រោច) នូវផ្ទះដែលប្រក់បានល្អយ៉ាងណា រាគៈរំមែងមិន - អាចរូបវិតនូវចិត្ត
ដែលបានអប់រំដោយល្អហើយក៏យ៉ាងនោះឯង ។

ភាសាអង់គ្លេស

Even as rain does not get into well-thatched house, so does lust not penetrate a well-developed mind .

ភាសាធានី

១៥. ឥធិ សោចតិ បេច្ចុ សោចតិ ធាបករិ ឧត្តយត្ត សោចតិ
សោ សោចតិ សោ វិហញ្ញតិ ទិស្វា កម្មកិលិដ្ឋមត្តនោ ឃ

ខេមរភាសា(ភាសាខ្មែរ)

បុគ្គលធ្វើអំពើអាក្រក់(អកុសលកម្ម) ជានិច្ច រមែងសោកសៅនៅលោកនេះស្លាប់ហើយ រមែងសោកសៅក្នុងក្នុងលោកខាងមុខទៀត បុគ្គលនោះឈ្មោះថា សោកសៅក្នុងលោកទាំងពីរ គេសោកសៅព្រោះឃើញ នូវអំពើអាក្រក់(អកុសលកម្ម) របស់ខ្លួន .

ភាសាអង់គ្លេស

The evil-doer grieves here and hereafter ; in both states he grieves ; seeing his own impure deeds, he grieves, he is afflicted.

ភាសាធារណ៍

១៦. ឥធិ មោទតិ មេច្ច មោទតិ កតបុព្វេរា ខុតយត្ត មោទតិ
សោ មោទតិ សោ បមោទតិ និស្វា កម្មវិសុទ្ធិមត្តនោ ម

ខេមរភាសា(ភាសាខ្មែរ)

អ្នកធ្វើអំពើល្អ(កុសលកម្ម) រមែងរីករាយចិត្តនៅក្នុងលោកនេះ ស្លាប់ទៅហើយ រមែង- រីករាយចិត្តនៅក្នុងលោកខាងមុខទៀត បុគ្គលនោះឈ្មោះថារីករាយចិត្តក្នុងលោកទាំងពីរ គេរមែង- ត្រេកអររីករាយក្នុងចិត្ត ព្រោះឃើញអំពើល្អ(កុសលកម្ម) របស់ខ្លួន ។

ភាសាអង់គ្លេស

The well-doer rejoices here and here and hereafter; in both states he rejoices; seeing the purity of his own deeds, he rejoices, he exceedingly rejoices.

ភាសាធារណ៍

១៧. ឥធិ តប្បតិ មេច្ច តប្បតិ ធាបករី ខុតយត្ត តប្បតិ
ធាមំ មេ កតន្តិ តប្បតិ និយេរា តប្បតិ ទុគ្គតិ គតោ ម

ខេមរភាសា(ភាសាខ្មែរ)

អ្នកធ្វើអំពើអាក្រក់(អកុសលកម្ម) ជានិច្ច រមែងក្តៅក្រហាយក្នុងលោកនេះ ស្លាប់ទៅហើយ ក៏នៅតែក្តៅក្រហាយក្នុងលោកខាងមុខទៀត គេឈ្មោះថាក្តៅក្រហាយក្នុងលោកទាំងពីរ គេក្តៅ- ក្រហាយចិត្តថា "គេធ្វើអំពើអាក្រក់ទុកហើ" ទើបគេទៅកើតក្នុងទុគ្គតិ ហើយក្តៅក្រហាយឡើង- ថែមទៀត ។

ភាសាអង់គ្លេស

The evil-doer laments here and hereafter ; in both states he laments; thinking, ‘The evil have I done,’ he laments. Having gone to a state of woe, furthermore, he laments.

ភាសាធម៌

**១៨. ឥច នន្ទតិ មេច្ច នន្ទតិ កតបុព្ភេរា ឧតយត្ត នន្ទតិ
បុព្ភវំ មេ កតន្តិ នន្ទតិ ភិយេរា នន្ទតិ សុគ្គតិ គតោ ឫ**

ខេមរភាសា(ភាសាខ្មែរ)

បុគ្គលអ្នកធ្វើកម្មល្អ(កុសលកម្ម) រមែងត្រេកអរចិត្តក្នុងលោកនេះ ស្លាប់ទៅហើយ
រមែងត្រេកអរចិត្តក្នុងលោកខាងមុខ បុគ្គលនោះឈ្មោះត្រេកអរក្នុងលោកទាំងពីរ គេត្រេកអរក្នុងចិត្ត
ព្រោះថា” អំពើល្អ(កុសលកម្ម) គឺគេបានធ្វើទុកហើយ” គេទៅកាន់សុគតិត្រេកអរឡើងថែមទៀត ។

ភាសាអង់គ្លេស

The well-doer is happy here and hereafter; in both states he is happy; thinking, ‘The good have I done,’ he is happy. Having gone to a state of bless, furthermore, he is happy.

ភាសាធម៌

**១៩. ពហុឃ្មិ មេ សហិតំ ភាសមាលោ
ន តក្ករោ មោតិ នរោ បធមត្ថោ
គោធាច គាថោ គណយំ បរេសំ
ន តគវា សមញ្ញស្ស មោតិ ឫ**

ខេមរភាសា(ភាសាខ្មែរ)

បុគ្គលអ្នកអាចទន្ទេញព្រះពុទ្ធវិចនៈបានច្រើន តែមិនបដិបត្តិតាមព្រះពុទ្ធវិចនៈនោះ គេជាអ្នកប្រមាទ
រមែងមិនបានទទួលដៃលគត្រូវអំពីការបព្វជ្ជា(របស់គេឡើយ) ដូចជាមនុស្សស៊ីល្អូលរក្សា(ឃ្វាល) គោ
បានតែរាប់គោឱ្យគេ ប៉ុណ្ណោះឯង ។

ភាសាអង់គ្លេស

Though a man can recite much of the Buddha's teaching, but does not practice it accordingly, he, the heedless, is like a cowherd who counts other's kine, he has no share in the fruits of the holy life.

ភាសាធម៌

២០. អប្បម្បិ ចេ សហិតំ ភាសមាលោ ធម្មស្ស ហោតិ អនុធម្មចារី
 រាគព្ភ ខោសព្ភ បហាយ មោហំ សម្មប្បជានោ សុវិមុត្តិចិត្តោ
 អនុធានិយាលោ ឥធិ វា ហុំ វា ស ភគវា សាមញ្ញស្ស ហោតិ ឧ

ខេមរភាសា (ភាសាខ្មែរ)

អ្នកទន្ទេញព្រះពុទ្ធវចនៈបានតិច តែបានប្រព្រឹត្តតាមធម៌ដោយប្រពៃ ជាប្រក្រតី លះបង់នូវរាគៈ
 ទោសៈនិងមោហៈបាន ដឹងដោយប្រពៃ រមែងមាន ចិត្តរួចចាកកិលេស
 ហើយចិត្ត មិនមានការប្រកាន់មាំ(ឧបាទាន) ក្នុងនេះនិងលោក ខាងមុខគេរមែងបានទទួលផល
 ដែលគួរទទួលបានអំពីការបញ្ចេញ ។

ភាសាអង់គ្លេស

Though a man can recite a little beneficial portion of the Buddha's teaching, but practices in accordance with it, ridding himself of craving, hatred and delusion, truly knowing, with mind well freed clinging to nothing here and hereafter, he has share in the fruits of the Holy life.

ចប់វគ្គទី ១ ឈ្មោះថា យមកវគ្គ